

آشنایی با طب اسلامی

WWW.SELVATEB.IR

  @SELVATEB

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

❖ مبانی و اصول حاکم بر طب اسلامی

مبانی نظری طب اسلامی

کلیات (تاریخچه/ مفاهیم/ ضرورت و...) / طب و علوم / طب و تمدن / مسائل علم طب / آداب طبابت / علم به امور خلقت

تدابیر کاربردی طب اسلامی

ورزشی/ اصلاحی/ تغذیه/ بهداشتی/ درمانی

یکی از مهمترین مسائل علم طب: آشنایی با بیماری‌های عام و خاص و درمان آن‌ها و راهکارهای پیشگیری است.

تعریف المرض: لغه: ناقص القوة- سستی در بدن.. اصلاح روایات بلیه فی الجسد

اصول حاکم

۱- انسان‌های پیشرفته، موفق و متعالی در تمدن حق و باطل دو دسته بندی اساسی و کلان دارند: عقلای معاش^۱ و حکمای

معاش و معاد^۲

حکیم زندگی خود و دیگران را بر اساس جهان بینی کلان، تدبیر می کند.^۳

۲- تمدن انسان‌های حکیم برآمده از چهار ضلع اصلی است، کتاب آسمانی حق، حکومت ولایی، رهبری آسمانی و طب^۴

۳- بر اساس تقسیم جریان شناسانه حق و باطل طب اسلامی و طب غیر اسلامی در مقابل یکدیگر هستند.

۴- حکیم طب اسلامی را حق می داند چرا که رابطه طب اسلامی و طب‌های دیگر همچون رابطه دین اسلام و ادیان و

مکاتب دیگر است.

۵- حکیم جامع علوم ادیان و ابدان است.^۵

۶- مبدا طب انبیا بوده اند و طب اسلامی بر اساس وحی و مبانی و اصول اسلامی است نه تجربه.

۷- بر اساس تقسیم بندی موضوعی، علم طب به طب مدرن و طب‌های سنتی تقسیم بندی می گردد که طب سنتی شامل

ایرانی، افغانی، هندی، عربی، چینی، یونانی، اسلامی و یهودی است.

امروزه مراکز مدیریت طب مدرن به کار آمد بودن طب‌های سنتی اذعان دارند تا جائیکه بازگشت به طب سنتی را لازم می دانند.^۶ سازمان بهداشت

جهانی علل پیشرفت و لزوم ترویج طب سنتی را در سه نکته می داند:

الف: خصوصیات ذاتی طب سنتی: از دیر باز طب سنتی روش خود درمانی مردم بوده است و لذا برایشان به سادگی قابل پذیرش خواهد بود. طب سنتی

جزئی از فرهنگ مردم بوده و در حل بعضی مسائل فرهنگ سلامت نقش مهمی دارد. معرف، توسعه و ترویج طب سنتی احترام به فرهنگ و میراث

مردم در سراسر جهان است.^۷

ب: ویژگی کل نگر بودن طب سنتی: طب سنتی بر این نکته تأکید دارد که سلامتی و بیماری نتیجه عدم تعادل و توازن انسان

^۱ النَّاسُ كُلُّهُمْ بَهَائِمٌ، النَّاسُ كُلُّهُمْ بَهَائِمٌ، الْاَقْلِيَالُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنُ غَرِيبٌ وَالْمُؤْمِنُ غَرِيبٌ وَالْمُؤْمِنُ غَرِيبٌ. «کلینی، ابوجعفر، امام رضا Γ با دوازده

تاکید نکته عجیبی را می فرمایند:

سه مرتبه فرمودند: زندگی همه مردم، زندگی حیوانی است؛ مگر بسیار کمی از بین مؤمنان (نه همه مؤمنان، تنها کمی از مؤمنان از عالم حیوانات خارج شده‌اند). و مؤمن تنها و غریب است؛ اصول

کافی، ج ۲، ص ۲۴۲.

^۲ حضرت علی ع: أَفْضَلُ النَّاسِ عَقْلًا أَحْسَنُهُمْ تَقْدِيرًا لِمَعَاشِهِ وَ أَشَدَّهُمْ اِهْتِمَامًا بِإِصْلَاحِ مَعَادِهِ؛ عاقل ترین مردم کسی است که در امور زندگی بهر برنامه ریزی کند و در اصلاح آخرتش بیشتر

همت نماید. (تصنیف غررالحکم و دررالکلم، ص ۵۲)

^۳ حضرت علی ع: رَحِمَ اللهُ امْرَأَةً عِلْمٌ مِنْ أَيْنٍ وَ فِي أَيْنٍ وَ إِلَى أَيْنٍ؛ ملاصدرا، اسفار اربعه، تهران، انتشارات الحیدریه، چاپ اول، ۱۳۷۹، ج ۸، ص ۳۵۵.

لم یلج ملکوت السموات و الارض لم یولد مرتین، تفسیر روح البیان، ج ۶ ص ۱۴۱.

^۴ لَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَ الْحُكْمَ وَ النُّبُوَّةَ وَ رَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ فَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ جاثیه، ۱۶

^۵ العلم علمان، علم الادیان و علم الأبدان فبعلم الأبدان حياة النفس و بعلم الأبدان حياة الأجساد و اعلم انّ الادیان اشرف من الأبدان و حراسة الأبدان أوجب من حراسة الأبدان؛ علم بر دو گونه

است: علم دین و علم بدن. حیات روح بوسیله علم دین و حیات جسد بواسطه علم بدن است و بدان که دین بر جسد شرافت دارد و نگهداری دین از نگهداری بدن لازم تر است «الحکم الزاهرة

با ترجمه انصاری، ص ۴۹). الْعُلُومُ أَرْبَعَةٌ الْفَقْهُ لِلْأَدْيَانِ وَ الطَّبُّ لِلْأَبْدَانِ وَ النَّحْوُ لِلْسَانَ وَ النَّجْمُ لِمَعْرِفَةِ الْأَزْمَانِ؛ علم چهار رشته است: ۱- علم فقه برای دین ۲- علم طب، برای امراض بدن ۳- علم

نحو، برای مصونیت زبان از خطا ۴- علم نجوم برای شناخت زمان «(بحار الانوار، ج ۱، ص ۲۱۸)

^۶ - report of a WHO Meeting. WHO series, 622, Geneva, 1978: 8- 13,36-9

^۷ The promotion and Development of Traditional medicine

در کل سیستمی است که او را احاطه می نماید. به عبارت دیگر در علاج بیماری ها به جای آنکه مستقیماً نشانه های بیماری را نشانه بگیرند باید تعادل و توازن در قدرت خود درمانی انسان برقرار شود

ج: قابل اجرا بودن طب سنتی:

از نقطه نظر اجرایی مهمترین دلیل قانع کننده برای توسعه بنیادی طب سنتی این است که اگر بخواهیم از روش های قابل قبول، امن و دارای توجیه اقتصادی استفاده شود طب سنتی یکی از مهمترین راه ها برای رسیدن به پوشش بهداشتی برای همه جهانیان است.^۸

۸- هدف اولیه در طب مدرن درمان بیماری هاست ولی طب های سنتی سلامت محور و علاوه بر درمان هدف اول را پیشگیری می داند.

نزدیک دو دهه است که در غرب به خاطر انتقادات فراوانی که به عوارض طب مدرن شده است "طب مکمل" و "طب کل گرا" کم کم جایگزین طب مدرن کلاسیک شده اند و در واقع روشهای طب سنتی به کمک روشهای مدرن آمده اند تا از عوارض آن بکاهند. اما هنوز این جایگزینی ها در ایران رایج نشده، عده ای شمشیر از رو بسته اند^۹

۹- حکمایی که خود را حکیم طب اسلامی می دانند سه گروه هستند: ۱- توقف بر هر آنچه قرآن و حدیث گوید^{۲۱} - بر اساس آیات و روایات فهم طبی پیدا کرده و استنباط های جدید علمی می نمایند.^{۳۱} - هر علمی از جانب خداست و ریشه همه علوم انبیا و اهلیت بودند از این رو همه علوم قطعی اسلامی است.

۱۰- طب اسلامی جامع، روان و ساده و بر اساس فطرت و طبیعت است.

پیامبر اعظم [فرمودند: الداء ثلاثٌ و الدواء ثلاثٌ فالداء المیره و البلغم و الدم فداء الدم الحجامه و دواء المیره المشی و دواء البلغم الحمام^۲ همه بیماری ها از سه بیماری غلبه خون، تلیخی دهان، بلغم و درمان است و همه درمان ها نیز به سه درمان بازمی گردد: حجامت، ملین، حمام (خاص)

۱۱- طب اسلامی طیب را بهانه سلامتی می داند و بر اساس " شفاء از جانب " خداست

۱۲- طب اسلامی طبع گرم را به سردی و طبع سرد را به گرمی و طبع مرطوب را به خشک و خشک را به مرطوب معالجه می نماید.

روزی در مجلس منصور طیبی هندی به امام صادق [گفت: شما از طب چه می دانید؟ امام [فرمود: من طبع گرم را به سردی و طبع سرد را به گرمی و طبع رطوب را به یابس و یابس را به رطوب معالجه می نمایم.. همه ای امور را به خدا وامی گذارم [یعنی شفا را از خدا می خواهم] و به آنچه که رسول خدا صلی الله علیه و آله دستور داده، عمل می کنم. سپس فرمود: بدان که پر کردن معده، سبب هر دردی است و پرهیز [از پر خوری] داروی هر دردی است و بدن را باید به آنچه عادت نموده، تأمین نمود.

مرد طیب گفت: مگر طب جز این است؟ امام صادق علیه السلام فرمود: آیا فکر می کنی که من این سخنان را از کتاب های طب برگرفته ام؟ طیب گفت: آری. امام علیه السلام فرمود: به خدا سوگند! آنچه که بیان کردم جز از جانب خداوند نبود.....^{۱۳}

^۸ - report of a WHO Meeting. WHO series, 622, Geneva, 1978: 8- 13,36-9

^۹ درباره تفاوت های پایه ای طب سنتی و پزشکی مدرن به سراغ دکتر سعید فخرایی رستم که با وجود تحصیلات دانشگاهی در زمینه پزشکی مدرن، نیمی از باورهایش را روش های درمانی پزشکی سنتی تشکیل می دهد. وی در زمینه های پزشکی سنتی ایران و طب باستانی جهان و از جمله طب سوزنی تحقیق کرده و بیشتر داروهای نسخه هایش، دارو گیاهی است.

۱- پزشکی مدرن، دیدگاه جزئی نگر دارد، در حالی که طب گیاهی، دیدگاه کلی نگر است..

۲-در پزشکی نوین وقتی بیمار وارد مطب پزشک می شود، چشمداشتش این است که با نسخه پر از قرص و شربت و آمپول و داروهای تقویتی و ویتامین های فراوان، از آن جا خارج شود؛ اما در طب سنتی شاید تنها یک گیاه ساده کفایت کند و بیشتر درمان، بر پایه رژیم های غذایی و رفتاری زندگی فرد است.

۳- در پزشکی مدرن، توجه به کالری، انرژی، کربوهیدرات ها (قندشونده ها) و چربی زیاد است؛ اما در طب سنتی به سردی و گرمی و خشکی و تری توجه می شود و برای بیماران کمتر دارو گیاهی یا گیاه دارویی تجویز می کنند.

^{۱۰} دیگر [از] اموری که ذکر آن لایق نیست اختلافاتی که در میان به هم رسیده و هر یک به موجب یافت خود از قرآن و حدیث عمل می نمودند و مقلدان متابعت ایشان می کردند، تا آن که سی سال تقریباً قبل از این فاضل متبحر مولانا محمد امین استرآبادی، رحمه الله، مشغول مقابله و مطالعه اخبار ائمه معصومین (ع) شد و مذمت آراء و مقایسه را مطالعه نمود و طریقه اصحاب حضرت ائمه معصومین (ع) را دانست (فوائد مدنیه) نوشته و به این بلاد فرستاد. اکثر اهل نجف و عتبات عالیات طریقه او را مستحسن دانستند و رجوع به اخبار نمودند و الحق آنچه مولانا محمد امین گفته است، حق است. مجملاً طریقی این ضعیف وسطی است ما بین افراط و تفریط و آن طریقی را در روضه المتقین مبرهن ساخته ام.. (لوامع صاحبقرانی)، محمد تقی مجلسی، ج ۱/۴۸، ۱۳۰۴

اسماعیلیان، قم

^{۱۱} جت الاسلام دکتر محمد علی رضایی اصفهانی، عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمیه و از شاگردان آیت الله معرفت در گفتگو با خبرنگار شبستان: آیت الله معرفت معتقد بود وقتی آیه ای را تفسیر کردیم ابتدا باید هدف آن را بدست آوریم، بعد القا خصوصیت از زمان و مکان و افراد و بعد یک قاعده کلی از آیه بگیریم و آن را بر نسل جدید تطبیق کنیم، آزمایش کنیم در پایان تا برداشت ما ذوقی و تفسیر به رأی نباشد

<http://javananemasajed.ir/Print/2197>

^{۱۲} بحار الانوار، علامه مجلسی، ج ۵۹، ص ۱۲۷، ط بیروت.

مواد غذایی گرم و تر (دم) - بهاری:

لبنیات: کره، ماست چکیده، شیر محلی تازه گاو و شیر گوسفند/صیفی جات: خربزه، خیار چنبر، طالبی و گرمک میوه ها: انجیر تازه و خشک، انگور، خرما، سیب شیرین، قیسی، گیلاس، گلابی، موز، مویز، بالنگو، اقسام توت و کشمش

ریشه ها: انواع ترب، زردک، سیب زمینی ترش، شلغم و هویج/سبزی ها: شبدر، تربچه و ترب

حبوبات: گندم و اقسام لوبیا/گوشتها: جگر سیاه و سفید، پاچه، گوشت گوسفند (بره)، بوقلمون، مرغ محلی، میگو، زبان و چشم

مغزهای گیاهی: بادام درختی شیرین، بادام زمینی، تخم طالبی، تخم خربزه و کنجد/متفرقه: شیره انگور، روغن کنجد، روغن گاو، دنبه، روغن بادام تلخ، ارده، سمنو و خاکشیر

مواد غذایی گرم و خشک (صفا) - تابستانی:

لبنیات: پنیر کهنه/صیفی جات: بادنجان و فلفل سبز/میوه ها: انبه، به، زیتون و نارگیل/ریشه ها: چغندر، پیاز، سیر، کلم قمری و موسیر/سبزی ها: برگ چغندر، پونه، نعناع، پیازچه، ترخون، مرزه، تره تیزک (شاهی)، جعفری، رازیانه، ریحان، شاهتره، شنبلیله، شوید، کرفس، اقسام کلم بستانی، گزنه، مارچوبه، تره و تره فرنگی/حبوبات: جوی دوسر (چاودار)، لپه، نخود و برنج کته ای/گوشتها: آهو، اردک، بلدرچین، گنجشک، شتر مرغ، شتر، کبوتر، خروس، کباب و دل/مغزهای گیاهی: بادام هندی، بادام درختی تلخ، بادام کوهی، پسته کوهی، پسته، تخم آفتابگردان، چلغوز، فندق و گردو/ادویه ها: آویشن، اسپند، چای سبز و سیاه، خردل، دارچین، انیسون، زردچوبه، زعفران، زنجبیل، زنیان، زیره، سیاهدانه، فلفل، کاکائو، گلپر، وانیل، هل و نمک/متفرقه: روغن زیتون، شیره خرما، عسل، شکر سرخ یا سفید و عرق بهار نارنج

مواد غذایی سرد و خشک (سودا) - پاییزی:

لبنیات: کشک و قراقروط/سبزی ها: ترشک، ریواس و گشنیز/حبوبات: ارزن، باقلا خشک، برنج (آبکش)، جو، ذرت، عدس و ماش میوه ها: شاه توت، تمشک، آلبالو، ازگیل، انار ترش، بالنگ، تمر هندی، زالزالک، زرشک، ذغال اخته، سنجد، غوره، کنار، گریپ فروت، لیمو عمانی، نارنج، به ترش، لیمو ترش و سیب ترش/گوشتها: بز، قلوه، سیرابی و شیردان/مغزهای گیاهی: بلوط خوراکی و شاهدانه/ادویه ها: سماق، نشاسته و قهوه/متفرقه: شکر فراورده شده صنعتی، سرکه و آبغوره

مواد غذایی سرد و تر (بلغم) - زمستانی:

لبنیات: پنیر تازه، خامه، دوغ، ماست، سرشیر و شیر پاستوریزه/صیفی جات: خیار، اقسام کدو، گوجه فرنگی، هندوانه و کدو حلوائی میوه ها: آناناس، توت فرنگی، آلو، آلوچه، انار شیرین، پرتقال، زردآلو، شفتالو، شلیل، کیوی، لیمو شیرین، نارنگی، هلو، آب فشرده انار/ریشه ها: سیب زمینی/سبزی ها: اسفناج، بامیه، خرفه، قارچ خوراکی، کاسنی، کاهو و لوبیا سبز/حبوبات: باقلا تازه و نخود سبز گوشتها: انواع ماهی و مغز گوسفند/مغزهای گیاهی: تخم کدو، تخم هندوانه، خشخاش و به دانه/متفرقه: اسفزه، گلاب و ماء الشعیر

❖ رابطه طب و علوم تربیتی:

در آینه آیات و روایات اسلامی، بین مزاج، پوشاک، عطر، مسکن، خواب و خوراک و روحيات و خلقیات بشر همچون بدخلقی و خوش خلقی، غم و اندوه و افسردگی، رقت قلب و سخت دلی و حتی توفیق و قبولی نماز و روزه و عبادات، رابطه‌ی نزدیکی برقرار است.

قرآن کریم یکی از مقدمات مهم در چگونگی کردار شایسته بشر را نوع تغذیه او می‌داند و می‌فرماید: «یا أَيُّهَا الرَّسُولُ کُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا»^{۱۴} ای پیامبر از غذاهای پاکیزه بخور و عمل صالح انجام بده.

حضرت علی (ع) فرمودند: «یا کَمِیلُ انَّ الانسانَ یُؤخُّ مِنَ القَلْبِ وَّ القَلْبُ یقومُ مِنَ العَداءِ فَاَنْظُرْ فَمَا تُعَدِّی قَلْبَکَ وَ جِسمَکَ فَاَنْ لَمْ یَکُنْ مِنْ حَلالٍ لَمْ یَقْبَلِ اللهُ تَعالیٰ تَسْبیحَکَ وَ لا شُکرَکَ».

ای کمیل! همانا زبان از قلب سرچشمه می‌گیرد [و آن چه را که در قلب است ظاهر می‌سازد] و قوام قلب به غذاست، پس متوجه باش که قلب و جسمت را با چه تغذیه می‌کنی^{۱۵} این سخن به این معنا نیست که عوامل فوق علت تمام و کامل برای اخلاق خوب یا بد باشد، بلکه هر کدام می‌تواند، یکی از عوامل زمینه‌ساز اخلاق باشد. در این نوشته تاثیر مسائل علم طب همچون مزاج، تغذیه، پوشاک، عطر، مسکن و... در تربیت و اخلاق طی^۳ فصل ذیل بررسی خواهد شد.

^{۱۳} بحارالانوار ج ۱۰ / ۲۰۷.

^{۱۴} مومنون ۵۱:

^{۱۵} سفینه البحار، ماده حَلَّ

فصل اول: نقش طب اسلامی در تشکیل خانواده موفق^{۱۶}

ایجاد علاقه

روابط جنسی

تفاهم

فرزند آوری

آرامش

فصل دوم: نقش طب اسلامی در تربیت فرزندان

تربیت جسمی

تربیت عقلانی

تربیت جنسی

تربیت دینی

تربیت اجتماعی

فصل سوم: نقش طب اسلامی در اخلاق فردی و اجتماعی

تقویت فضایل فردی

رفع رذایل فردی

اخلاق بندگی

اخلاق زیست محیطی

آداب اجتماعی

نقش عوامل ذیل در تربیت:

۱. میوه ها

۲. لبنیات

۳. روغن (شحم گاوی، آب کردن کره. زیتون)

۴. گوشت (بره)

۵. عطر (طبیعی)

۶. حمام

۷. خواب

۸. پوشاک (پنبه و کتان و پشم به عنوان مکمل)

۹. شانه (چوبی یا عاج)

۱۰. ورزش (تیراندازی. شنا. اسب سواری)

۱۱. نمک (دریا)

۱۲. ظرف

۱۳. رب

۱۴. آب

^{۱۶} گرم مزاجان دارای میل جنسی و توان جنسی قوی ای هستند گرمی چون عامل تحرک و قدرت و جنبش است سرد مزاجان میل جنسی ضعیفی دارند، افراد سوداوی توان جنسی پایین و میل جنسی زیادی دارند و شدیداً عاشق می شوند. افراد صفاوی، جماع بالایی دارند آنها کمتر از دمای بدن است. افراد بلغمی به علت سردی غالب در بدن آنها هم توان جنسی و هم میل جنسی کمی دارند. همانند بلغمی ها (دارند اما میل جنسی بالایی دارند افراد بلغمی افرادی عاشق پیشه نیستند و در عشق به اوج نمی رسند

شناخت بیماری‌ها:

اقسام و علل امراض:

❖ غیر نافع و نافع (زکام، دما میل، الرمد، السعال)

❖ **داء له دواء و لا دواء له**: بول نکردن بعد از جنابت، ترك التحنك، خوردن پنیر در صبح، نوشیدن آب در حالت ایستاده (شب)، قضاء

حاجت بر سر قبور، بول کردن در آب راکد، بیماری مرگ (سام)، بیماری مؤمن که جهت کفاره است.

❖ **امراض شائن و غیر شائن**: جنون و فساد عقل، جذام، آكله، بیماریهایی که جسم را می خورد.^{۱۷} بیماریهایی که روی بدن ظاهر است. مانندپیسی، بهق (بحك)، جرب (گری)^{۱۸} ذات الجنب^{۱۹} / دیبله (عضوی افونت کنند و بترکد) و قرحه (زخم پوستی)^{۲۰} / ابنه^{۲۱}❖ **کودکان و بزرگسالان**❖ **امراض داخلی (التخمة) خارجی (الحمى أو الجرح)**❖ **علل علل مباشر و غیر مباشر**: ابتلاء / الذنب / الأجل**علل مباشر**: السرف فى الأكل / السرف فى الشرب / العدوى / الحزن / الشيطان / الجن / العرق / العين والحسد / تغير الهواء / الطبايع

التداوى فى غير محله / المكروهات

❖ **مزاج شناسی**پیامبر اعظم [فرمودند: الداء ثلاثٌ و الدواء ثلاثٌ فالداء الميرة و البلغم و الدم فداء الدم الحجامه و دواء الميرة المشى و دواء البلغم الحمام^{۲۲} همه

بیماری‌ها از سه بیماری غلبه خون، تلخی دهان، بلغم و درمان است و همه درمان‌ها نیز به سه درمان بازمی‌گردد: حجامت، ملین، حمام (خاص)

مرّة الصفراء

به زمین مثال زده شده که تمام موجودات، ساختمان‌ها و ... روی آن بنا شده است و اگر بلرزد تمام آنچه که روی آن قرار دارد تحت تاثیر قرار می

گیرد (رشد و فعالیت بدن و انتقال غذا و مدافعات بدن و...) ^{۲۳}

«قالَ رِضا عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَ مِنْهُنَّ المِرةُ وَ هِيهاتَ وَ هِيهاتَ هِىَ الأَرْضُ إِذا ارْتَجَّتْ إِذا ارْتَجَّتْ بِما عَلَيْها»

کلمه هیهات به معنای دور بودن است و بهترین معنی دور بودن درک آن و اهمیت و خطرش است.

چه چیز صفراء را به هیجان می آورد

✓ اسباب خاص و مشخصی برای غلبه صفرا وجود ندارد و هر زمان ممکن است این طبع غالب شود، مثل تابستان یا ظهر (یعنی گرمای هوا)، نوع

غذایی که می خورید، خوردن آب راکد و آبی که زیر آفتاب گرم شده باشد.^{۲۴}✓ این حدیث را می توانیم حمل بر هر نوع خون ریزی مثل عادت ماهیانه و... بکنیم که باعث هیجان صفرا می شود.^{۲۵}**علاج غلبه صفراء**۱. مهم ترین علاج: مشی.^{۲۶}^{۱۷} امام صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن به این نوع بیماریها دچار نمیشود مانند: حضرت ایوب علیه السلام.^{۱۸} قالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «الرِّصُّ شِبْهُ اللُّغْنةِ لَأَ يَكُونُ فِينا وَ لَأَ فِى ذُرِّيَّتِنَا وَ لَأَ فِى شِيعَتِنَا»^{۱۹} قول پیامبر به عایشه: «أنا أكرمُ على الله من أن يُبتليني بذاتِ الجنب»^{۲۰} امام حسن علیه السلام به زنی از زنان رسول خدا صلی الله علیه وآله فرمودند: «أخبرني جدِّي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ تَموتينَ بالداءِ وَ الدَّيْبِلِ وَ هِىَ مِيتَةُ أَهْلِ النَّارِ»^{۲۱} «إنَّ اللَّهَ أَغْفَى شِيعَتَنَا مِنْ سِتِّكَ مِنَ الجُنُونِ وَالجُدَامِ وَالبَرَصِ وَالأَبْتِهَةِ وَأَنْ يُولَدَ لَهُ مِنَ الرِّزا وَأَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ بِكَفِّهِ»^{۲۲} بحار الانوار، علامه مجلسی، ج ۵۹، ص ۱۲۷، ط بیروت.^{۲۳} قالَ رَسُولُ اللَّهِ ص: «أما المِرةُ فَإِنَّها أَرْضٌ إِذا اهْتَزَتْ رَجَفَتْ بِما فَوْقَها»^{۲۴} «عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ سَأَلْتُهُ عَنِ الصَّائِمِ أَيْحْتَجِمُ فَقَالَ إِنِّي أَتَخَوَّفُ عَلَيْهِ أَمَا يَتَخَوَّفُ عَلَى نَفْسِهِ قُلْتُ مَا ذَا يَتَخَوَّفُ عَلَيْهِ قَالَ العَشِيانَ أَوْ تَتَوَّرَ بِهِ مِرَّةً»^{۲۵} قال اميرالمؤمنين عليه السلام: «خبران ثلاثون يوماً يذهب فيه سلمان البلغم و الدم و يقيل زمان الميرة الصفراوية (برج ۶ ميلادی زونن)»^{۲۶} قال رَسُولُ اللَّهِ ص: «الداء ثلاثٌ و الدواء ثلاثٌ فالداء الميرة و البلغم و الدم فداء الدم الحجامه و دواء الميرة المشى»

«خَيْرُ ما تَدَاوَيْتُمْ بِهِ المَشْيُ»

۲. حمام ۲۷

۳. سویق گندم و جو ۲۸

۴. انار قبل و بعد از حمامات

امام صادق علیه السلام قبل و بعد از حمامات انار طلب مب کردند و می فرمودند: «هَذَا يُطْفِئُ الْهَرَارَ»

۵. زیتون ۲۹

۶. مویز ۳۰

۷. عسل ۳۱

۸. افطار با آب ولرم ۳۲

۹. آب سرد

۱۰. آلوی تازه ۳۳

۱۱. خوردن ماهی کباب و آب و نمک بعد از حمامات

«امام عسکری علیه السلام برای اصلاح دم و صفرا دستور به حمامات و بعد از آن خوردن ماهی کباب و آب و نمک فرمودند.»

۱۲. سرکه ۳۴

ممنوعات:

- فعالیت زیاد
- زیاد گوشت چرب خوردن
- استشمام بوی عطر و عنبر و..

توصیه ها:

- خوردن سبزیجات سرد مثل کاسنی، خرفه، خیار و خیار چنبر
- شیرخشت
- میوه های سرد و تر
- ترشیجات
- گوشت بره و کبک و ماهی تازه

مره سوداء

- ✓ سودا با وزیدن باد دبور (غرب) بر جسد ایجاد می شود.
 - ✓ موادی که در بدن به خصوص ناحیه پایین شکم تولید و متمرکز میشود.
 - ✓ مواد زائد آن در طحال جمع می شود و زیادی آن موجب یبوست و خشکی بدن می شود.
- این طبع از حدود ۳۵ یا ۴۰ سالگی تا ۶۰ سالگی بر بدن حاکم می شود. لذا سن حکمت، موعظه، درایت، انتظام امور، صحت نظر، ثبوت و آرامش است.
- ✓ و همچنین در ماه ایلول (اول پاییز) سلطه دارد و در این فصل سودا تشدید میشود.

نقش سودا در حدوث بیماری

۲۷ «عن الصادق ع أَنَّهُ قَالَ مَنْ دَخَلَ الْحَمَامَ عَلَى الرَّيْقِ أَتَى الْبَلْغَمَ وَ إِنْ دَخَلَتْهُ بَعْدَ الْأَكْلِ أَتَى الْمِرَّةَ»

۲۸ «عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ السُّوَيْقُ يَجْرُدُ الْمِرَّةَ وَ الْبَلْغَمَ جَرْدًا وَ يَدْفَعُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنْ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ»

«عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ قَالَ سُوَيْقُ الْعُدْسِ يَطْفَعُ الْعَطْسَ وَ يَقْوَى الْمَعِدَةَ وَ فِيهِ شِفَاءٌ مِنْ سَبْعِينَ دَاءً وَ يُطْفِئُ الصَّفْرَاءَ وَ يَبْرُدُ الْجَوْفَ»

«قال الرضا عليه السلام و هو عندنا يطلب السويق، فبعثنا إليه بسويق ملتوت فرده و بعث إلى أن السويق إذا شرب على الريق و هو جاف أطفأ الحرارة و سكن المرءة و إذا لت لم يفعل ذلك»

۲۹ «قال رسول الله ص عَلَيْكُمْ بِالزُّبَيْتِ فَإِنَّهُ يُكْشِفُ الْمِرَّةَ»

۳۰ «وَ قَالَ ص عَلَيْكُمْ بِالزُّبَيْبِ فَإِنَّهُ يُطْفِئُ الْمِرَّةَ»

۳۱ «وَ مَا رُوِيَ فِي الْعَسَلِ أَنَّهُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ»

«وَ قَالَ الْعَالِمُ ع فِي الْعَسَلِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ مَنْ لَبِقَ لِقْفَةَ عَسَلٍ عَلَى الرَّيْقِ يَقْطَعُ الْبَلْغَمَ وَ يَكْسِرُ الصَّفْرَاءَ»

۳۲ قال رسول الله ص: «يُسَكِّنُ الْعُرُوقَ الْهَائِجَةَ وَ الْمِرَّةَ الْعَالِيَةَ وَ يَقْطَعُ الْبَلْغَمَ وَ يُطْفِئُ الْخَرَارَةَ عَنِ الْمَعِدَةِ»

۳۳ «إِجَاصُ أَسْوَدٌ، فَقَالَ إِنَّهُ هَاجَتْ بِي خَرَارَةٌ وَ أَرَى الْإِجَاصَ يُطْفِئُ الْخَرَارَةَ وَ يُسَكِّنُ الصَّفْرَاءَ»

۳۴ «امام علی علیه السلام:نعم الإدام الخُلُّ يَكْسِرُ الْمِرَّةَ»

- ✓ طبق روایات قبلی غلبه هریک از طبایع موجب حدوث بیماری می شود.
- ✓ بیماریهایی نظیر یبوست و هرچه از آن مترتب می شود مثل تصلب شراین و تقطیر بول و پروستات و هر خشکی در بدن معلول سوداست، ترس، وسواس عملی و فکری، قساوت قلب، افسردگی، فکر و خیال، تیرگی پوست، کک و مک، حرص خوردن، غضب و کینه

چه چیز سودا را به هیجان می آورد

- ریشه چغندر (قند و شکر)^{۳۵}
- گوشت بز^{۳۶}
- حلول ایلول^{۳۷}

علاج سودا

- بادنجان^{۳۸}
- عسل^{۳۹}
- ایتیمون^{۴۰}
- قی
- فصد
- نوره^{۴۱}
- داروی شافیه ۱۱ ماهه و ۱۰ ماه

بلغم

- ✓ بلغم با وزیدن باد صبا (شرق) بر جسد ایجاد می شود.
- ✓ موادی که در ناحیه سینه تولید و متمرکز میشوند.
- ✓ مواد زائد آن از جنس آب و رطوبت درممانه جمع می شود و زیادی آن به صورت خلط گلو می شود.
- ✓ این طبع از ۶۰ سالگی تا زمان مرگ بر بدن حاکم می شود. لذا در این سن پیر می شویم، زندگی مکدر می شود، پژمردگی، رفتن قوت، فراموشی، رفتن طراوت، کم شدن رویش ناخن و مو، در نهایت فنای کل جسم (نهایت سردی و جمود)^{۴۲}
- ✓ و همچنین در حلول کانون الثانی سلطه دارد.
- ✓ میتوان گفت باغلبه بلغم یک جنگ بین بلغم و بدن اتفاق می افتد. بدن از طرفی برای طرد آن مقاومت می کند، و از طرفی بلغم مانع از حرکت خون می شود و سبب می شود خون به اندام ها نرسد و به همین علت اعضا سرد می شوند. کشته های این جنگ به صورت خلط گلو ظاهر میشوند.
- ✓ این طبع علاوه بر سردی جامد هم هست. و این جمود و سردی کنار هم موجب فنا شدن می شود. لذا پیری درمان ندارد و یکی یکی اعضا توان خود را از دست میدهد. تا منجر به مرگ میشود.

نقش بلغم در حدوث بیماری ها

- ✓ قبلا اشاره شد که بلغم سرد است و مسکن سردی در بدن است. لذا از این حیث هر بیماری که منشأش سردی باشد از این ناحیه به بدن آسیب می رساند. (از سردی و ضعیف شدن مفاصل تا درجات بالاتر مانند خبل و سی پی و فلج و...)^{۴۳}

^{۳۵} «اطعموا مرضاکمُ السُّلُقَ - یعنی ورقه - فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً، وَلَا دَاءَ مَعَهُ، وَلَا غَائِلَةَ لَهُ، وَ يَهْدِي نَوْمَ الْمَرِيضِ، وَاجْتَنِبُوا أَصْلَهُ، فَإِنَّهُ يُهَيِّجُ السُّودَا»

^{۳۶} «فَإِنَّ أَكْلَ لَحْمِ الْمَاعِزِ يُحَرِّكُ الْعِرَّةَ السُّودَا وَ...»

^{۳۷} «إِيلُولٌ ثَلَاثُونَ نَوْمًا، فِيهِ يُطَيَّبُ الْهَوَاءُ، وَ يَقْوَى سُلْطَانُ الْعِرَّةِ السُّودَا وَ يَصْلِحُ شُرْبُ الْمَسْجَلِ»

^{۳۸} عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: «كُلُوا الْبَادَنْجَانَ فَإِنَّهُ جَيِّدٌ لِلْعِرَّةِ السُّودَا»

^{۳۹} قَالَ أَبُو عَلِيٍّ ع: «فِي الْغَسَلِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ مَنْ لَعِقَ لَعْمَةً غَسَلَ عَلَى الرَّبِيِّ يَقْطَعُ الْبَلْغَمَ وَ يَكْسِرُ الصُّغْرَاءَ وَ يَقْمَعُ الْعِرَّةَ السُّودَا»

^{۴۰} «هَذَا يَنْزِفُ الْعِرَّةَ السُّودَا مِثْلَ الْإِفْتِيمُونِ»

^{۴۱} «مَنْ أَرَادَ أَنْ يَحْرِقَ السُّودَا فَعَلَيْهِ بِكَرَّةِ النَّهْيِ وَ فَصْدِ الْعُرُوقِ وَ مُدَاوِمَةِ النَّوْرَةِ»

^{۴۲} «وَ أَمَّا الْبَلْغَمُ فَإِنَّهُ خَصْمٌ جَدِيلٌ إِنْ سَدَّدْتَهُ مِنْ جَانِبِ انْفِتَاحِ مِنْ آخِرِ (طَرَفِ يَكُ مَنَارِعَهُ اسْتَأْتِ).»

^{۴۳} قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص: «الدَّاءُ ثَلَاثَةٌ وَ الدَّوَاءُ ثَلَاثَةٌ - فَأَمَّا الدَّاءُ فَالذَّمُّ وَ الْعِرَّةُ وَ الْبَلْغَمُ»

✓ وقتی وارد حالت چهارم از عمر می شود بلغم سلطان می شود. لذا در این سن پیر می شویم، زندگی مکدر می شود، پژمردگی، رفتن قوت، فراموشی، می خوابد وقتی بقیه بیدار هستند و بیدار است زمانی که دیگران خواب هستند، رفتن طراوت، کم شدن رویش ناخن و مو، در نهایت فناء کل جسم (نهایت سردی و جمود)^{۴۴}

چه چیز بلغم را به هیجان می آورد

- زیاد ماهی خوردن^{۴۵}
- حلول کانون الثانی
- باقی ماندن تفاله های غذا در بدن
- بدن به صورت طبیعی تفاله هارا دفع می کند ولی در صورت حدوث این مشکل استفاده از مسهل آن را رفع می کند مثلا سنای مکی و...^{۴۶}
- عدم رعایت نظافت و باقی ماندن قذرات در بدن و جلب میکروب و پایین آمدن قدرت دفاعی بدن و...

علاج بلغم

۱. حمام^{۴۷}
۲. مسواک
۳. شانه زدن
۴. غسل
۵. قرائت قرآن
۶. روزه
۷. جویدن کندر
۸. ریشه ترب
۹. آب آسمان
۱۰. شکر طبرزد
۱۱. نظر به چهره زن زیبا
۱۲. همسری که تورا بخنداند و شاد کند
۱۳. افطار با آب ولرم (آب جوشی که هرم گرمای آن شکسته شده باشد)
۱۴. مویز و کشمش
۱۵. زیتون
۱۶. اُطریفل زرد
۱۷. هاضوم (داروی ترکیبی شامل زنیان، آویشن و سیاهدانه)
۱۸. داروی امام صادق علیه السلام
۱۹. مسواک با مرکب اراک

^{۴۴} «فَإِنْ زَادَ مِنْهُنَّ وَاجِدَةً عَلَيْهِنَّ فَفَقِهَرْتِهِنَّ وَ مَالَتْ بَيْنَهُنَّ أَوْ دَخَلَ عَلَى الْبَدَنِ السُّمُّ مِنْ نَاجِيَتِهَا يَقْدِرُ مَا زَادَتْ...»

^{۴۵} عَنْ أَبِي جَنْفَرٍ قَالَ: «أَقْبَلُوا مِنْ أَكْلِ السَّمَكِ فَإِنَّ لَحْمَهُ يُذِيلُ الْبَدَنَ وَ يُكَثِّرُ الْبَلْغَمَ وَ يَغْلَطُ النَّفْسَ»

^{۴۶} «فَتَأْخُذُ الطَّبِيعَةُ صَفْوَهُ دَمَا نُمُّ يَنْخَبِرُ الثُّغْلُ وَ الْمَاءُ وَ هُوَ يُؤَلِّدُ الْبَلْغَمَ»

^{۴۷} قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص: «الدَّاءُ ثَلَاثَةٌ وَ الدَّوَاءُ ثَلَاثَةٌ - فَأَمَّا الدَّاءُ فَالدَّمُّ وَ الْحِرَّةُ وَ الْبَلْغَمُ - فَالدَّوَاءُ الدَّمُّ الْحَيَّانَةُ وَ دَوَاءُ الْبَلْغَمِ الْحَمَامُ» (ناشتا، البته حمام بسیار گرم به زبان امروز سونا و جکوزی و...)

۲۰. هنگام حلول ماه کانون آخر (فوریه) شرایط زیر رعایت شود: آب گرم را ناشتا جرعه جرعه خوردن، جماع، سبزیجات تیز و گرم مثل کرفس-جرجیر-تره-ترب، حمام اول روز، ماساژ با روغن شب بو و روغن های گرم.

در این زمان از خوردن شیرینی جات و ماهی تازه و لبنیات برحذر باشید.

۲۱. پشت به آفتاب نشستن

۲۲. اجتناب از همه غذاهای با طبیعت سرد

دم

- ✓ دم با وزیدن باد جنوب بر جسد ایجاد می شود.^{۴۸} (ومحل تمرکز دم در بدن سر است)
- ✓ طبق روایات اساس دم طعام است. که بعد از اینکه توسط معده آسیاب شد، توسط کبد به خون تبدیل شده و در تمام مجاری بدن جاری می شود.
- ✓ این طبع ۱۵ سال اول بر بدن حاکم است که اوج زیبایی و طراوت بدن است و رشد و تکامل، جوانی در این سن است.
- ✓ و همچنین در حلول آذار سلطه دارد.
- ✓ اصل عمل دم خدمت و حمل و نقل مواد است بدون قدرت تمییز خوب از بد یعنی چه دارو و چه غذا و چه سم را منتقل می کند و درک و شعور ندارد. از این حیث به عبد زنجی تعبیر شده شده است.^{۴۹}

عوارض دم

۱. هیجان و فشار^{۵۰}
۲. احتراق: یعنی سوختن میتواند کثرت مکث و جایگزین با خون تازه نشدن، یا آلوده شدن، یا غلظت و جمود و لخته شدن در عروق، و یا کثرت رسوبات خون باشد.
۳. زوائد و چیزهایی که خون را آلوده می کند.^{۵۱}
۴. غلظت و یبوست خون^{۵۲}
۵. کم خونی
۶. حرارت
۷. بند نیامدن خون (کم بودن پلاکت)
۸. فساد خون

علامات هیجان دم

۱. خارش بدن (خصوصا محل حجامت بین دو کتف)
۲. جوش و دمل
۳. خواب آلودگی سنگینی بدن و خمیازه
۴. سرگیجه (خصوصا هنگام از جا بلند شدن)
- ✓ مورمور شدن دست و پا و خواب رفتگی نشانه غلظت خون و غلبه بلغم است که مانع از جریان خون در بدن می شود. و چه بسا شخص کم خونی داشته باشد و این علامات را داشته باشد.
۵. سرخی چهره شخص بیمار

^{۴۸} « مَسْكَنَ الْخَوَارِ فِي الدَّمِ... »

« وَ الطَّعَامُ وَ مِنْهُ يَتَوَلَّدُ الدَّمُ »

^{۴۹} « وَ مِنْهُنَّ الدَّمُ وَ هُوَ عَبْدٌ زَنْجِيٌّ وَ رَبَّمَا قَتَلَ الْعَبْدُ سَيِّدَهُ »

^{۵۰} عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص أَنَّهُ قَالَ: « اِحْتَجِمُوا إِذَا هَاجَ بِكُمْ الدَّمُ فَإِنَّ الدَّمَّ رُبَّمَا تَبِعَ بِصَاحِبِهِ فَيَقْتُلُهُ »

^{۵۱} « لَخَسُ يُصْفَى الدَّمُ »

^{۵۲} « إِنَّ السُّكَّرَ يُعَدُّ الْحِجَامَةَ يَرُدُّ الدَّمُ الطَّرِيَّ »

علاج دم

نحوه اول

پیشگیری از هیجان دم با خوردن میوه ها و داروها

۱. آلو خشک

۲. سویق عدس

۳. کاهو

۴. انار شیرین بعد از حجامت

۵. رعایت شرایط در فصل هیجان دم (آذار یعنی برج سوم میلادی):

توصیه ها:

✓ غذاهای لطیف بخورید

✓ گوشت ها

✓ تخم مرغ نیمبرشت

✓ شراب امام رضا علیه السلام رقیق شده

✓ مسهل نافع است

✓ فصد

✓ حجامت

ممنوعات: حذر کردن از خوردن پیاز و سیر و ترشیجات

✓ رعایت شرایط در فصل دیگر هیجان دم (حلول نisan یعنی ماه آوریل)

توصیه ها:

✓ استفاده از گوشت های بریان شده

✓ جماع

✓ ماساژ با روغن در حمام

✓ استنشام گل ها

ممنوعات:

✓ ناشتا آب نوشیدن

✓ سرکه

✓ گوشت صید

نحوه دوم

✓ خروج خون بعد از هیجان و فشار

۱. حجامت

۲. فصد

❖ ریح (ص ۴۶۶) وَ الرِّيحُ فِي الطَّبَائِعِ الأَرْبَعَةِ فِي الأَبْدَنِ مِنْ نَاحِيَةِ الشَّمَالِ---- فَقَالَ مُوسَى ع أَمَا الرِّيحُ فَإِنَّهُ مَلِكٌ يُدَارِ

شناخت اجمالی با برخی بیماری‌ها		
بیماری‌های گوش و بینی		
نوع بیماری	توضیحات	درمان‌ها
خون دماغ		روغن بنفشه پایه کنجد-شیر بنوشد-سویق عدس
آب ریزش بینی برای حساسیت		صاف کننده خون(زنبق)-قطره مرزنجوش+جامع-روغن بنفشه پایه کنجد
بیماری‌های دندان		
نوع بیماری	توضیحات	درمان‌ها
درد و عصب دندان		روغن حنظل با نخ کتان برای پر کردن-برای عصب و درد داخل گوش ۲ قطره داخل گوش سمت درد دندان ریخته شود
بیماری‌های پوست		
نوع بیماری	توضیحات	درمان‌ها
سوختگی		دال عدس(عدس قرمز)+ گلاب+ سرکه مخلوط آسیاب خمیر بمالید روی موضع
خشکی پوست		روغن بنفشه پایه زیتون به سر و ابرو و ناف
تبخال		روغن بنفشه پایه زیتون روی ابرو- عمده درمان به آن زبان نزنید به مرور زمان خوب می شود
اگزما		مرکب ۱(ابنا بسطام)چند بسته- حجامت پشت پا از ۱۰ تا ۲۱ ماه قمری ۳ مرحله- پوستی مالیدنی(حنا)- صاف کننده خون(زنبق)- روغن بادام با آب کشک مرتب میل شود
بیماری‌های سر		
نوع بیماری	توضیحات	درمان‌ها
سینوزیت		روغن بنفشه کنجدی-سعوط-استنشاق
میگرن و درد دو طرف پیشانی	گشادی یک از رگهای داخل سر و چرک داخل سر	روغن بنفشه پایه کنجد
سرگیجه		پودر سداب
سردرد پشت	فشار تنظیم گردد	حجامت عام
سردرد پشت	سردرد از پشت سر به سمت چپ و به قسمت کتف میرود	مرکب ۹ (رب بسباسه)
درد شقیقه (یک طرف سر درد بگیرد)		روغن بسباسه در همان سمتی که درد میگیرد
بیماری‌های دیابت ، زخم ها ، بواسیر ، یبوست		
نوع بیماری	توضیحات	درمان‌ها
یبوست		سودا بر(اف تیمون)- ملین (بسفایج)-سنا مکی
یبوست نوزاد		سنای مکی یک الی دو قاشق چای خوری- مغز فلوس
بواسیر ماده (خونریزی)		سعد کوفی - لبنا عسل (شقاق) و قرص خون(مقل ازرق)
بواسیر نر (ساجمه ای)		سعد کوفی - بلادر - میوه سرو - زیره سیاه - زرده تخم مرغ نپخته بصورت شیاف درست شده داخل مقعد قرار داده میشود
زخم و تاول بدن		جامع + عسل

بیماری های فشار و چربی		
نوع بیماری	توضیحات	درمان ها
فشار خون	علت: تنگی رگ ها و غلبه خون	نمک دریا- فشار خون(تبیغ)- روغن شحم گاو- حجامت
چربی ها		سنا مکی - روغن شحم گاو- چربی خون(شبت)
بیماری های دستگاه تنفسی		
نوع بیماری	توضیحات	درمان ها
سرفه ها		جامع با رازیانه ۳ عدد در صورتی که سرفه خشک باشد. آگه سرفه مرطوب باشد دارای خلط علاوه بر جامع باید بلغم زدا هم مصرف کنید.
بیماری های کمر، رماتیسم، واریس		
نوع بیماری	توضیحات	درمان ها
اسپاسم (گرفتگی عضله)	غلظت خون	صاف کننده خون(زنبق)- اگر به خاطر عصب باشد تقویت اعصاب(پودر بابونه)
بیماری های تب و عفونت		
نوع بیماری	توضیحات	درمان ها
تب		آب خنک پاشور کند- قرائت حمد ۷ بار- سیب کلا- سویق سنجد- روغن بنفشه + کاسنی- عناب- روغن بنفشه پایه کنجد- عسل + سیاهدانه - پیاز- شانه زدن به سر- استفاده از ملینات- مرکب ۱ (ابنا بسطام) - شافیه- آب جوشیده سرد با شکر- کباب- سرکه و زیتون- آیه الکرسی- تربت سید الشهداء- خطاب به حضرت زهرا- نماز برای تب
چرک و عفونت و باکتری در بدن		جامع + عسل
بیماری آپاندیس		
نوع بیماری	توضیحات	درمان ها
آپاندیس	قسمت پایین سمت راست شکم وقتی محل را فشار می دهید دردش زیادتر و حال پریدگی دارد و درد آن به دور ناف میرسد و خم میشود	عسل + سیاهدانه
بیماری های معده ، گوارش و روده		
دل درد بعد از غذا		هاضوم
اسهال با خونریزی		گل ارمنی تَف داده بخورید
بیماری های طبایع		
نوع بیماری	توضیحات	درمان ها
غلبه صفرا	علائم: گر گرفتگی- عصبانیت- ریزش مو- تعریق زیاد- عطش و عرق دست و پا-	صفرا بر(اهلیج)- طریفل- سویق عدس- رفع تشنگی (خرما + آب خورده شود)
غلبه بلغم	علائم: خلط پشت گلو- سردی دست و پا- ریزش مو- گوشه گیری و افکار منفی- غالباً چاق و بی تحرک	بلغم زدا(داروی امام صادق علیه السلام)- صاف کننده خون(زنبق)
غلبه سودا	علائم: بیوست- فکر و خیال و افکار منفی	سودا بر(افتمون)- ملین(بسفایج)- سنای مکی

داروها			
*۱	مركب يك (ابنا بسطام)	به اذن خداوند تبارك و تعالى نافع برای بیماری های کبد(خارش بدن از کبد است) سودا و صفرا و بلغم و درد معده و تهوع و استفراغ (ویار) و تب و برسام (التهاب دیافراگم) و ترك دست و پا و پروستات وسنگ مئانه، اسهال خونی و شکم درد و و گرمای سر و یرقان	روزی دو مثقال صبح ناشتا (ظرف به سه قسمت تقسیم بشود هر روز يك قسمت مصرف شود) روزی که این دارو مصرف می شود از خوردن خرما، ماهی، سرکه، سبزیجات خودداری شود. - غذا باید روزی ۲ وعده صبح و شب خورش زیرباجه(گوشت کبوتر یا سردست سمت راست بره ی نر + انواع میوه جات خشک به خصوص آلو سیاه+ زعفران+ ادویه جات گرم مثل دارچین و میخک و ...+ عسل یا شکر قهوه ای+ روغن کنجد باشد. در بین روز فقط از آب و کمپوت طبیعی میوه جات استفاده شود.(ظرف حاوی ۶ مثقال دارو است)
*۲	مركب دو (زنجفیلات)	تقویت معده درمان طپش قلب، تنگی نفس که عامل آن معده است، بیماری های معده، پهلوی درد. همچنین طراوت صورت را زیاد می کند و زردی صورت را بر طرف می کند و نفع زیادی دارد به اذن خداوند تبارك و تعالى.	۱. قاشق مربا خوری بعد از ناهار ۱ قاشق مربا خوری بعد از شام روزانه به اندازه ی یک جوز (دو عدد فندق) مصرف شود
*۳	مركب سه (اسارون)	به اذن خدا برای ورم شکم و بیماری های معده مفید است و همچنین بلغم را قطع می کند و سنگ یا زواید رسوبی که در مئانه می باشد را آب می کند و برای پهلوی درد نیز مفید می باشد.	روزانه به اندازه ی یک فندق یا یک نخود در یک زمان مشخص میل شود
*۴	مركب چهار (حب البلسان)	کلیه ها را گرم می کند و کسی که آن را مصرف می کند زیاد همبستر می شود، و سرما را از تمامی مفاصل بیرون می کند، و همچنین برای درد پهلوی و درد شکم و باد شکم مفید است و برای کسی که به سختی ادرار می کند یا کسی که نمی تواند ادرار خود را نگهدارد پروستات و همچنین طپش قلب و تنگ نفسی و نفخ و رودل کردن (تخمه) و دل پیچه، همچنین کار قلب را منظم می کند و اشتهای غذا را باز می کند و درد سینه را تسکین می دهد و زردی چشم را برطرف می کند و همچنین زردی چهره را بر طرف می سازد و بیماری یرقان و تشنگی زیاد(بیماری قند) را درمان می کند و برای کسی که چشم درد یا بیماری چشمی دارد و کسی که سر درد دارد مفید است و برای کمی مغز و تب و لرز بلکه هر بیماری قدیم و جدید تجربه شده است به اذن خداوند تبارك و تعالى	صبح ناشتا دو مثقال شب موقع خواب دو مثقال ظرف را به شش قسمت مساوی تقسیم کرده و صبح ناشتا يك قسمت و شب موقع خواب يك قسمت مصرف شود با هر نوشیدنی که امکان دارد. (ظرف حاوی ۱۲ مثقال دارو است)
۵	مركب پنج (داروی جامع علیه امام رضا) السلام	درمان مار و عقرب گزیدگی و درمان سردی بدن	(آب انغوزه را در آب جوش حل کرده به اندازه یک حبه از داروی جامع امام رضا(علیه السلام) را با آن میل نمایید) (کماه) در زمان گزیدگی (و مسمومیت)
		درمان اسهال	به اندازه ی یک حبه داروی جامع امام رضا(علیه السلام) با جوشانده ی مورد میل شود (۲ قاشق مورد را در دو لیوان بجوشانند تا یک لیوان باقی بماند)
		ضماد زخم (اگر با آب عسل گفته شد خوردنیست، اگر با عسل ضمد روی زخم شود)	به اندازه ی یک حبه داروی جامع امام رضا(علیه السلام) با نصف یک قاشق مربا خوری عسل مخلوط و به صورت ضمد یک شبانه روز روی زخم بماند
		درمان روده و تب و عفونت	به اندازه ی یک حبه داروی جامع امام رضا(علیه السلام) با یک لیوان آب عسل میل شود

۶*	مربک شش (قرص خون) (مقل ازرق)	این دارو منافع زیادی دارد به جهت این که تمام بیماری های خونی و قلبی عروقی را درمان می کند اعم از کم خونی و خون ریزی و سرطان خون و تالاسمی و هموفیلی و بواسیر و دریچه قلب و سوراخ شدن قلب/سردرد، سرگیجه، حات تهوع، دردهای عضلانی، بی خوابی	(روزانه سه حب صبح ناشتا، سه حب شب موقع خواب) در تابستان روزی یک مثقال و در زمستان دو مثقال
۸*	مربک هشت داروی حضرت محمد ص	درمان تمام بیماری ها به اذن خداوند تبارک و تعالی	هر روز صبح ناشتا به اندازه ی یک گردو (ظرف دارو حاوی مصرف دو وعده است)
۹*	مربک نه (رب بسبابه)	درمان درد خاصره و درمان یبوست و برای تمام بیماری ها نافع و معجز است. انشاء الله	برای درد خاصره روزی ۳ مثقال (ظرف دارو حاوی مصرف دو وعده است) برای یبوست روزی ۷ یا ۸ مثقال با آب فاتر. پس از تمام شدن اسهال باید عسل میل شود (ظرف کوچک حاوی ۱۲ مثقال و ظرف بزرگ حاوی ۳۲ مثقال دارو است)
۱۰*	مربک ده (سید الادویه)	درمان بیماری های پوستی	صبح و شب هر وعده ۲۰ گرم حد اقل به مدت یک هفته. (ظرف دارو حاوی مصرف دو وعده است)
۱۱*	مربک ۱ مفاصل (قرفه)	گرم کننده ی معده و هضم کننده ی غذا و خارج کننده ی درد از مفاصل يَا ذَنْ اللّٰهِ تَعَالٰی (آرتروز، آب آوردن مفاصل، رماتیسم، نقرس)	صبح ناشتا ۲ مثقال میل شود اگر بهبودی حاصل نشد با فاصله یک هفته مجدد میل شود (ظرف دارو حاوی مصرف سه وعده است)

دارو های عمومی و مرتبط با طبایع

۱۲*	(پودر مصطکی) (داروی امام کاظم) ع زمستانه	برای پیشگیری و درمان بیماری های پاییز و زمستان نظیر سرما خوردگی، آنفولانزا، گلو درد، مشکلات تارهای صوتی، تب و بهترین تقویت کننده ی سیستم ایمنی بدن.	هر ۱۰ شب یکبار مقداری در گلو ریخته شده و بعد از آن چیزی خورده نشود. برای مصرف درمانی سه شب پشت سر هم استفاده شود
۱۳*	(پودر رازیانه) (داروی امام کاظم) ع تابستانه	برای پیشگیری و درمان بیماری های بهار و تابستان نظیر سرما خوردگی، آنفولانزا، گلو درد، مشکلات تارهای صوتی، تب و بهترین تقویت کننده ی سیستم ایمنی بدن.	هر ۱۰ شب یکبار مقداری در گلو ریخته شده و بعد از آن چیزی خورده نشود. برای مصرف درمانی سه شب پشت سر هم استفاده شود
۱۴*	(طریفل)	درمان رطوبت بدن که نشان آن زیاد بودن آب دهان تا جایی که در حال خواب از دهان می ریزد و در حال صحبت، آب از دهان می پرد و فرد زیاد عرق می کند و صاحب آن در معرض کوری، فلج، لقوه، ام اس و مالیخولیا (عامل اصلی این چند بیماری جن میباشد) و به درمان آن ها کمک می کند و همچنین دردهای روماتیسم و ترشح آب بینی را فوراً قطع می کند، درمان پر خوابی، ادرار زیاد، تعریق	صبح ناشتا به اندازه ی یک فندق میل شود
۱۵*	بلغم زدا (داروی امام)	درمان بلغم و بیماری های مترتب با بلغم مانند ضعف حافظه و ضعف چشم و ضعف گوش و پژمردگی پوست	به اندازه ی یک فندق موقع خواب میل شود

	و بی حوصلگی و ریزش مو و کل دردهای پیری، سردی دست و پا، بار داشتن زبان، خلط پشت گلو، امام صادق علیه السلام این را به عنوان داروی بلغم معرفی نمودند.	صادق (علیه السلام)	
صبح ناشتا به اندازه ی یک فندق میل شود در صورت تجویز بیشتر از یک قوطی از هفته ی دوم به بعد دو فندق مصرف شود	درمان غلبه ی سودا و بیماری های مترتب با سودا مانند: افسردگی، ترس، فکر و خیال و بیماری های روانی و همچنین درمان یبوست مزاج تیرگی رنگ و تیرگی ادرار و کک و مک، پرمویی بدن.	سودا بر (افتیمون)	۱۶
بعد از شام به اندازه ی یک فندق میل شود	درمان غلبه ی صفرا و بیماری های مترتب با صفرا مانند گر گرفتگی و تب درونی و عصبانیت بیش از حد و احساس خستگی و ریزش مو و استفراغ آب زرد یا سبز و حتی اسهال و گرمزدگی و بعضی بیماری های کبدی، زردی چشم و چهره.	صفرا بر (اهلیج)	۱۷
یک ساعت قبل از شام یا نهار به اندازه ی یک فندق میل شود (اگر دو قوطی یا بیشتر تجویز شده هم قبل از نهار هم قبل از شام میل شود)	درمان غلظت خون و بیماری های مترتب با آن مانند خواب رفتگی دست و پا، درد عضلات پا و دست و کتف، جوش صورت و دمل، همچنین درمان غلبه ی خون و بیماری های مترتب با آن و تمام حساسیت ها است. پوست صورت را صاف می کند و برای کبد و بیماری های کبدی مفید است.	صاف کننده ی خون (زنبق)	۱۸
دو قاشق در آب جوش دم کرده نوشیده می شود	درمان همه ی بیماری ها، مسهل، ضد اسهال، درمان کبد چرب	(سنای مکی)	۱۹
داروهای بیماری های خاص و مرتبط با اعضای گوناگون بدن			
یک ساعت قبل از شام یک فندق میل شود	درمان فشار خون است. گاهی همراه با سرگیجه، درد پشت سر، سیاهی رفتن چشم خواص صاف کننده خون و رقیق کننده خون را هم دارد	داروی فشار (تیغ)	۲۰
نصف فندق صبح ناشتا و نصف فندق شب موقع خواب به مدت چهل روز تا دو ماه میل شود. (موقع مصرف احتمال سردرد شدید و گر گرفتگی هست) (اگر مشکل معده دارید بعد از صبحانه و شام میل نمایید)	باز کننده ی عروق، به خصوص رگ های قلب. حتی رگ های چشم را باز می کند (برای ترک اعتیاد هم مفید است)	باز کننده ی عروق (بودر فلفل)	۲۱
به اندازه ی یک فندق موقع خواب تا میل شود	بر طرف کننده ی رسوبات خونی داخل بافت ها و درد های مربوط به آن مثل کمر درد، تورم قسمت هایی از بدن بدون علت خاص، بهبود جای ضرب دیدگی و سیاه شدگی (تورم قسمتی از بدن بدون علت نشانه لخته شدن خون)	لخته خون (فلفل قرمز)	۲۲
مرحله اول: کسی که تازه متوجه شده که قند دارد در یک وعده ی مشخص یک فندق مصرف بشود مرحله دوم: قند کمتر از ۱۲۰ روزانه یک فندق مصرف شود (با پرهیزات غذایی) مرحله ی سوم: قند بالای ۱۲۰ و و قرص شیمیایی یک ماه بعد از صبحانه یک فندق مصرف شده و قرص	پایین آورنده ی قند خون، اعم از نوع دو و نوع یک این دارو مقدار قند را در یک حد متعادل نگه می دارد.	داروی قند بالا (عدس الملک)	۲۳

شیمیایی قطع می شود مرحله ی چهارم: قند بالا بعد از صبحانه و بعد از شام یک فندق و سه وعده سویق جو مصرف شود و کم کم قرصها قطع شود			
به اندازه ی نصف فندق صبح ناشتا و نصف فندق شب موقع خواب میل شود(اگر مشکل معده دارید بعد از صبحانه و شام میل نمایند)	درمان دردهای مفاصل و آب آوردن مفصل و همچنین درمان نقرس می باشد.	مفاصل (شیطرح)	۲۴
شب روی مفاصل دردناک مالیده و ماساژ داده شود سپس روی آن پلاستیک بسته شود و صبح شسته شود	درمان دردهای مفصلی.	پماد مفاصل (سنام)	۲۵
هر شب به اندازه ی دو فندق موقع خواب میل شود	جهت رشد و ترمیم استخوان ها و مفاصل	استخوانساز (غیرا)	۲۶
شب هنگام خواب یک قاشق چای خوری به همراه دو گردوی تازه پوست کنده،میل شود	تقویت کننده کلیه ها(اگر هر دو پا ورم کند از کلیه است).گرم کننده معده،هضم کننده غذا،افزایش دهنده سوخت و ساز بدن و موجب آب شدن بافت های چربی و زوائد بدن	تقویت کلیه (زنیان)	۲۷*
به اندازه ی یک فندق موقع خواب میل شود (ممنوعیت بارداری)	رافع یبوست و ملین طبیعی و ملایم.	ملین (بسفایج)	۲۸
به اندازه ی یک فندق با کمی نمک قبل از غذا، و بدون نمک بعد از غذا. برای افزایش اشتها نیم ساعت قبل از غذا یک فندق میل شود	برای هضم غذا و دفع مشکل غذاهای سنگین و رشد پرزهای موجود در معده نافع است و موجب افزایش اشتهاست.	هضم کننده (هاضوم)	۲۹*
مواد را با آتش ملایم تفت داده و روزی یک قاشق چای خوری خورده شود.(بدون روغن)	رفع کننده ی خونریزی روده ها (اسهال خونی)،کولیت روده، زخم دستگاه گوارش و روده است.	خونریزی روده (زحیر)	۳۰
به اندازه ی دو فندق شب موقع خواب میل شود	برای کسانی که کم خونی دارند باید با قرص خون تجویز شود ۱۱	خون ساز (کراث)	۳۱
هر شب موقع خواب یک فندق میل شود	برای درمان چربی خون	چربی خون(شبت)	۳۲
بعد از اجابت مزاج محل را به مدت دقیقه سائیده شود و ای عمل بعد از استفاده از بلا دور می باشد	برای درمان بواسیر ماده(داخلی)	شقاق (طیب الاطباء)	۳۳*
بلا دور را روی آتش انداخته تا اینکه دود کند بعد گلدان را روی آن برعکس گذاشته و روی سوراخ کف گلدان بنشینند(تا یک هفته هر دفعه سه تکه)سپس داروی طیب الاطبا مالیده می شود	برای درمان بواسیر نر(خارجی)	بواسیر (بلا دور)	۳۴
یک قاشق چایخوری شب موقع خواب	درمان سرگیجه	سرگیجه (پودر سداب)	۳۵
	برای درمان تشنج	صرع(مومیایی)	۳۶
	برای درد کمر	وجع الظهر	۳۷
اول وسط و آخر ماه قمری پس از طلوع آفتاب یک فندق	مؤثر در درمان تشنج و بیماری هایی که همراه با تشنج هستند	تشنج (انغوره)	۳۸
به اندازه ی نیاز با آب بسیار کم خمیر شود و یک تا دو ساعت مرطوب روی پوست بماند. یک تا دو هفته	درمان اکثر بیماری های پوستی از جمله اگرما، پسی، لکه های سیاه روی پوست، زونا، انواع جرب، میخچه،قارچ و	داروی پوستی (حنا)	۳۹*

	...		
۴۰*	پودر (سعد کوفی)	جلوگیری کننده و درمان کننده ی شقاق، بواسیر و تمیز کننده ی مخرج است.	بعد از اجابت مزاج، به مدت یک دقیقه موضع با آن ساییده شود.
۴۱	پودر سعد دهان (سعد لثه)	تحکیم لثه و مؤثر در بهبودی برخی از بیماری های لثه، برطرف کننده جرم، برطرف کننده بوی بد دهان	روزی یک مرتبه تا بهبودی کامل باید لثه ها با این پودر ساییده شود بهتر است همراه با چوب مسواک باشد
۴۲	پودر دندان (اراک)	شستشو دهنده و بر طرف کننده ی جرم دندان	هفته ای دو بار با انگشت سبابه دست راست با این پودر دندان ها را شستشو داده شود
۴۳	(سعوط)	(مفید برای سکنه) عطسه آور	به اندازه یک گندم داخل هر کدام از سوراخ های بینی ریخته شود . خروج هوای عطسه باید از بینی باشد
۴۴	(روغن حنظل)	درمان پوسیدگی و درد دندان	برای دندان درد هر شب یک قطره داخل گوشه که دندان آن طرف درد می کند تا بهبودی کامل و برای پوسیدگی باید سه قطره داخل سوراخ دندان چکیده شود و یک نخ کتانی به روغن آغشته شده و داخل سوراخ فرو برده شود و صبح خارج شود و تا سه شب تکرار شود
۴۵	(کاشم) پالایش ریه	پالایش دهنده ی شش ها و درمان سرفه و تنگی نفس است. خارج کننده زوائد و درمان آسم	به اندازه ی یک فندق موقع خواب میل شود
۴۶*	روغن سداب (فیجن)	درمان بیماری ها، کم شنوایی و شستشودهنده ی گوش است. (درد، سنگینی، وزوز)	هر شب یک یا دو قطره در هر گوش ریخته شود. پنبه روی آن گذاشته شود. (ممکن است گوش کمی سنگین شود)
۴۷	کاهنده اشتها (بقله الفاطمه) علیها السلام	کنترل اشتها، جمع کننده معده و روده ها و موجب کوچک شدن شکم	نیم ساعت قبل از غذا به اندازه یک فندق میل شود
۴۸*	(سرمه کافوری)	درمان ضعف چشم، قوز قرنیه و اکثر بیماری های چشم و جلوگیری از ضعیف شدن چشم. (درمان عینکی ها)	هر ۱۵ شب یک بار؛ ۳، ۵ و یا ۷ مرتبه از چشم راست کشیده شود و دوباره به آن خاتمه پیدا کند. پس از هر بار سرمه کشیدن باید میل سرمه را به سرمه آغشته کرد.
۴۹*	(سرمه ائمد)	درمان بیماری های چشم و تزئین چشم (تقویت چشم، آب آمدن از چشم)	هر شب یک بار؛ ۳، ۵ و یا ۷ مرتبه از چشم راست کشیده شود و دوباره به آن خاتمه پیدا کند. پس از هر بار سرمه کشیدن باید میل سرمه را به سرمه آغشته کرد. (با روغن زیتون راحت از چشم پاک شود)
۵۰	(سرمه بیاض العین) نشادر	درمان ناخنک، آب مروارید، انحراف چشم، شب کوری، آب سیاه و ... است.	سه مرتبه در چشم چپ و سه مرتبه در چشم راست کشیده شود و ۲ ساعت بماند سپس با آب سرد شسته شود بعد از آن سرمه ی ائمد با دستور مخصوص آن کشیده شود
۵۱	(سرمه عناب)	درمان درد چشم است.	در مواقع احساس درد ۳، ۵ و یا ۷ مرتبه از چشم راست کشیده شود و دوباره به آن خاتمه پیدا کند. پس از هر بار سرمه کشیدن باید میل سرمه را به سرمه آغشته کرد..

۵۲	(میل سرمه)	اول عاج فیل بعد چوب و برنج است و قطر زیاد آن باعث جذب مقدار بیشتری از سرمه است
۵۳	(روغن بنفشه پایه زیتون)	افزایش رشد مو و جلوگیری از سفیدی و ریزش مو. درمان برخی از بیماری های پوستی (برطرف کننده چین و چروک صورت) با کاسنی تب بر است.
۵۴	(روغن بنفشه پایه کنجد)	درمان بسیاری از بیماری های مربوط به سر و بینی (میگرن، سینوزیت، حساسیت و آلرژی، فلج، ام اس، سی پی، پارکینسون)
۵۵	(روغن زنبق)	درمان مشکلات گوش و بواسیر
۵۶	(روغن بسباسه)	درد شقیقه
۵۷	تقویت مو (مورد)	تقویت مو و پیاز مو و برای رفع کچلی
۵۸	شامپو طبیعی (گل خطمی)	تمییز کننده و تقویت کننده بن مو، برطرف کننده خارش، شوره، موخوره، قارچ
۵۹	سنگ صفرا سقمونیا	اگر سنای مکی جواب نداد از این دارو برای دفع سنگ کیسه صفرا استفاده می شود

WWW.SELVATEB.IR

